

Et smart skitrek

TURISTSATSING: Løperne må gå opp bakken når Oppdal i 1948 arrangerer sitt første NM i alpint. Men oppdalingene samarbeider alt om å få bygd skiheis.

Jeg har lyst til å kaste frem en idé som jeg har hatt lenge, sier bestyrer Ruth Juul ved Opdal Turisthotel i mars 1936. – Den går ut på å få i stand en slags taubane som kunne bringe våre gjester fra dalen og opp på fjellet i løpet av et kvarter, forteller hun. Frøken Juul er på et hotellmøte i Trondheim når hun lanserer ideen om skiheis i Oppdal, i et intervju med Adresseavisen. – Man hogger en slags renne i skogen, forteller hun. Med skiene på bena skal gjestene trekkes opp denne traseen. Slike motoriserte anlegg er ikke uvanlig i utlandet. – Om vi hadde en slik taubane fra Bjørndalsjordene, kunne våre gjester ganske annerledes enn nå få glede av det herlige Trollheimen til skiturer, sier frøken Juul.

Tog sørover, til Fokstua, for eksempel. Eller bil vestover, til Festa. Slik kommer skituristene i Oppdal seg vanligvis til fjells. Men nå vil altså frøken Ruth Juul ved Opdal Turisthotel bygge skiheis. Saken vies stor oppmerksomhet i avisen, som mener et slikt tilbud vil være en turistattraksjon. – Den tanken Ruth Juul kaster frem her om befordringen lettvent opp på fjellet, måtte ikke den være av den største betydning for å trekke både norske og utenlandske vinterturister til disse trakter, slik at man kunne få litt av den strømmen som går til Storlien og Sverige hitover, skriver Adresseavisen. Blir det arbeidet videre med ideen? I januar 1938 skriver Oppdalingen at «vi fra en interessert, fikk tilstillet en plan for bygging av taubane fra Opdal Turisthotel til en av toppene i nærheten.»

Frøken Juul er ikke alene om å ha ambisjoner og visjoner for utvikling av Oppdal. I 1936 arbeider blant andre Olaf Skaslien for at Oppdal skal få fly-

plass, og det snakkes om bygging av et turisthotell ved Gjevilvatnet. I 1940 setter krigen en stopper for alle eventuelle planer.

Skiinstruktøren er «mellomeuropeisk slalåmekspert», heter det seg. Ole Østerud er nordmann, men profilerer seg som ekspert fra Mellom-Europa. Der har han vært i tolv sesonger og instruert turister. Etterjuls-vinteren 1937 er han i Oppdal for å lære gjester ved Opdal Turisthotel å stå slalåm. Oppdals første organiserte tilbud innen alpint er med andre ord opprettet av reiselivsnæringen og rettet inn mot turister. Året i forveien hadde OL i Garmisch-Partenkirchen gitt økt interesse for alpinsport i Norge, og nå vil altså frøken Juul prøve å skape et alpintilbud i Oppdal. Det skal imidlertid gå ti år før hennes idé om bygging av skiheis i Hovden blir et mål for hele reiselivs-Oppdal.

Endelig skal Oppdals muligheter utnyttes! Det er søndag 16. november 1947, og bygdas ferske turistkomité er godt i gang med å meisle ut satsingsområdene, når frøken Juuls gamle idé tas opp: Oppdal må få bygd en skiheis, til Skjørstadvodden! Et slikt skitrek vil selvsagt bli et stort aktivum for dem som trener slalåm. Men også for turløpere vil det bli av stor betydning. Man vil kunne komme seg opp på viddene omkring Blåøret i en fart, uten å måtte slite

seg ut først. Jo, dette må være noe for Oppdal. Turistkomiteen henstiller til direktør Bjarne Hove ved Nor Turisthotell om å undersøke om det lar seg gjøre å skaffe materiell til skitrekket og eventuelt komme med et overslag over hva omkostningene omtrent vil bli.

SNØREKJØRING

I TAUBANE FRA OPDAL TILFJELLS?

Kommende turistattraksjon.
Moderne engelske spisevogner.

Intervju med bestyrerinnen Ruth Juul.

Adresseavisen 4/3 1936.

FAKTA

TURISTKOMITEEN

- 1935:** Idé om reiselivsorganisasjon lanseres i leserbrev i Opdalingen.
1947: Oppdal Turist- og Friluftsråd startes, etter forslag fra Oppdal i.l.
1975: Oppdal Reiselivslag startes.
1985: Oppdal Næringsforening startes.

Det er en tung komité som nå vil bygge skiheis. Meieribestyrer Dag Schefte er formann. I tillegg kommer varaordfører Johannes Røtvei, lensmann Oddmund Hoel, bestyrer Ruth Juul fra Oppdal Turisthotel og direktør Bjarne Hove ved Nor Turisthotell. Åtte måneder er gått siden Oppdal kommunestyre den 14. mars 1947 vedtok å velge ei nemnd som skal arbeide for Oppdal som vintersports- og turiststed. Men den ferske turistkomiteen har alt flere prosjekter på gang for å utvikle reiselivet i bygda. Oppdal skal ikke bare bli ei skibygd. Det skal også satses på skøyter.

Oppdal har alt en skøytebane, som blir ferdig før jul 1947. Men turistkomiteen planlegger å bygge en ny skøytebane neste år, i 1948. Da vil bygda få nytt idrettsanlegg, og her skal det blant annet være skøytebane med internasjonale mål. Adressa rapporterer begeistret om planene. Journalisten får også flere reiselivsnyheter på blokka. Blant annet fortelles det at skitreneren ved Nor Turisthotell og Oppdal Turisthotel, Morten Skaslien, har tatt på seg å gå opp løyper i fjellet. Skaslien skal også merke løypene.

Adresseavisen er ikke i tvil om at Oppdal nå er på rett vei. – Det som gjøres for å legge til rette for vintersporten i Oppdal er uten tvil et arbeid som på lang sikt betaler seg. For hvordan enn tidene blir – men forutsatt fred – så tror vi at tendensen fortsatt vil vise økning av både utenlandsk og innenlandsk turisttrafikk i våre fjell, forteller journalisten. Oppdal har alle muligheter til å bli et norsk turistsentrum av rang. – Det gjelder bare å utnytte dem, legger avisen til. Visst skal Oppdal utnytte mulighetene! Parallelt med turistkomiteens arbeid er idrettslaget godt

Auna er snøhvit og innbydende denne vinterdagen i 1949.
FOTO: CORNELIUS JACOBSEN

i gang med forberedelsene til alpin-NM, som skal avvikles i mars 1948. Ny slalåmløype i Hovden er ryddet, og det er ryddet ny utforløype i Vangslia.

Endelig koordineres reiselivsarbeidet i Oppdal. Allerede i 1935 påpekes det i et leserbrev i Opdalingen at bygda bør få «en forening til arbeide for fremme av turisttrafikken.» Tolv år senere har bygda en slik forening, men direktør Bjarne Hove på Nor ønsker enda mer samarbeid. Hotellene bør gå sammen om å reklamere, mener han. I halvannet år har turistkomiteen virket, men fortsatt markedsfører hotellene hver for seg. – I disse dager har vi sendt ut en reklamebrosjyre til en rekke land, men det er ikke slik det skal gjøres. Det er bygda som må reklamere, sier Hove til Dagsavisa i januar 1949. Utviklingen går imidlertid riktig vei, tror Hove. Blant annet er kommunen mer positiv nå. – De kommunale myndigheter viser avgjort større interesse for saken enn før. Da viste de overhodet ingen interesse. Tvert om!

PS! Oppdal får kritikk for musikkprofilen under NM '48. Et leserbrev i Opdalingen forteller at «Det var dårlig å servere lettkjøpte jazzmelodier under rennet. Det burde vært spilt nasjonale melodier i stedet.»

Heiskarer

OPPTUR: Etter å ha stått på i over fem år for å få bygd skiheis, kan oppdalingene i 1952 endelig spenne på seg slalåmskiene.

En av maratonmennene bak skiheisen i Oppdal er imidlertid ikke til stede når heisen starter 2. juledag 1952. Direktøren på Nor Turisthotell, Bjarne Hove, emigrerer sammen med fru Solveig og barna til Australia i februar 1952.

Stolt ønsker Bjarne Hove redaktør Knut H. Dørum i Oppdalingen velkommen til omvisning på nyrestaurerte Nor Hotell i november 1947. Dynamiske Hove står i spissen for oppussingen av det som til nå har hatt navnet Bjerklund Hotell, og kan blant annet presentere et nytt fem-etasjers murbygg mellom det gamle Bjerklund og Oppdal Bokhandel. Målet er å innfri kravene til et turisthotell. Da øker nemlig sjansen for å få skjenkebevilling, fordi avslag i kommunestyret kan ankes til Samferdselsdepartementet.

Men Hove har mer på hjertet. Han er opptatt av å utvikle bygda som turistmål, og samarbeid innen turistnæringen. Og nå forteller han at bygda bør få bygd skiheis, eller skitrekke, som han sier. Ideen lanseres i den nye turistkomiteen, hvor Hove er medlem. Komiteen hadde bedt ham undersøke om det lar seg gjøre å skaffe materiell til skiheisen, og å komme med et overslag over hva kostnadene omtrent vil bli.

I desember 1947 er Reisetrafikkforeningen på besøk i Oppdal, og Hove og resten av turistkomiteen kan fortelle at det er planlagt en skiheis på 1800 meter. Den vil med andre ord bli landets lengste. Dessuten blir det muligens bygd en provisorisk skiheis i forbindelse med at Oppdal skal arrangere sitt første NM i alpint i 1948. Det blir ingen provisorisk heis til NM. Men i november 1948 kan formann Dag Schefte i turistkomiteen fortelle at komiteen nå har det beste håp om å kunne realisere heisplanene.

Både hotellene i Oppdal og Norsk Spisevognselskap, som eier Opdal Turisthotell, er interessert i heisplanene. Det foreligger også tegninger. – Vi har fått beregninger og overslag fra A/S Slepebaner i Oslo for en bane som starter mellom Bjerke- og Bjørndalsgårdene og går opp til Hovden. Banen får en stigning på vel 400 meter, lengden blir 1200 meter og en kommer opp i en høyde av over 1000 meter, forteller Schefte. – Om vinteren skal den brukes som skitrekke, om sommeren som svevebane eller stolheis,

slik at fremmede turister og andre lettvint kan komme seg til topps. Det er forutsetningen for å lage et privat aksjeselskap av banen, sier han.

Til påsken 1950! Muligens. Det ser direktør Hove som realistisk i januar 1949. Men det er mange faktorer som skal på plass. Skitrekke vil antakelig koste 250.000 kroner. Norsk Spisevognselskap har vært på befarings, og skal være villig

til å skyte inn 50.000 kroner. Beløpet må imidlertid godkjennes av Norges Statsbaner. Hvor stort beløp hotellene skyter inn, er ennå ikke avgjort. Men man håper å få kommunal garanti for et lån. Turistkomiteen lar ingen ting være uprøvd i arbeidet for å få bygd skiheis. – Vi har vært på utkikk etter skiheis eller taubane som tyskerne muligens kunne ha etterlatt seg et eller annet sted i landet, sier Hove – Det er jo de utroligste ting som ligger igjen etter tyskerne. At det kom materiell til flere taubaner hit til landet under krigen, er på det rene, sier han.

Det blir ikke heis til påsken 1950. Men nå sendes de ut innbydelse til interesserte selskaper og enkeltpersoner om å tegne aksjer i et skiheisselskap. Norsk Spisevognselskap er blant de interesserte, og ber om et mer detaljert kostnadsoverslag for skiheisen. – Vi har gitt planen vår fulle tilslutning. Vi er jo sterkt

FAKTA

A/L OPPDAL SKIHEIS

Stiftes: 14. august 1952.

Formål: Drive skitrek og stolheis og beslektet virksomhet til fremme av turisttrafikken i Oppdal.

Styre: Dag Schefte, Oddmund Hoel og Erik Schönheyder (formann).

TRAFIKKEN I SKIHEISEN

1954: Ca. 20.000 personer.

1955: Ca. 35.000 personer.

1956: Ca. 40.000 personer.

1957: Ca. 40.000 personer.

I tillegg kommer sommertrafikken.

Hovdenheisen bygges høsten 1952. Den konstrueres av siv.ing. Arild Schlytter, som leverer det tekniske utstyret gjennom AIS Slepebaner. Iver Åsberg fra Oppdal er arbeidsformann når ingeniør Brinch setter opp heisen.
FOTO: CORNELIUS JACOBSEN

interessert i en økning av turisttrafikken til Oppdal. Jeg kan si så mye som at Spisevognselskapet vil overta en betydelig del av aksjene i et skiheisselskap, forteller direktøren i Norsk Spisevognselskap.

Når frøken Ruth Juul slutter som bestyrer på Opdal Turisthotel i 1951, er skiheisplanene klare. Men finansieringen gjenstår. Juul erstattes i oktober 1951 av Erik Schönheyder som bestyrer på Opdal Turisthotel, og han blir en dynamisk leder til å gjennomføre heisarbeidet og finansieringen av prosjektet. Schönheyders nettverk i Trondheim blir kanskje avgjørende for at den nødvendige kapitalen reises. Den lokale gründeren Einar Grøseth blir også riktig, som økonomisk garantist.

PS! Det er 30 minusgrader under den offisielle åpningen av skiheisen den 8. februar 1953.

Ordfører og Opdalingen-redaktør Knut H. Dørum (til venstre) og forma i Opdal idrettslag O Odden er de første som kjører med Hovdenheisen under den offisielle åpningen. Odden er en av de sentrale ildsjelene bak skiheisen.
FOTO: CORNELIUS JACOBSEN

Hundre år i Oppdal

Den store boken om Oppdal
fra 1905 til 2004.

Gjennom hundre historier,
nær tusen illustrasjoner
og flere tusen fakta
forteller Lars Gisnås om
Oppdal gjennom hundre år,
fra unionsoppløsningen
i 1905 og til i dag.

I boken møter vi profilene
som ikke bør glemmes
og noen personligheter
som vi ikke kan glemme.
Forfatteren forteller
fascinerende historier,
formidler øyeblikksbilder
og trekker lange linjer.

Lars Gisnås (f. 1963) er
utdannet historiker ved
Universitetet i Trondheim,
og er nyhetsjournalist
i Adresseavisen. Han har
tidligere skrevet to bøker
og en rekke artikler om
historiske emner.

ISBN 82-996388-2-8

9 788299 638821